

ด่วนที่สุด
ที่ พม ๐๕๐๔/ว ๑๓๒๕

มหาวิทยาลัยนเรศวร
รับที่ 02768
วันที่ 25 เม.ย. 2567
เวลา ๑.14 น.

๑ ถึง อธิการบดีมหาวิทยาลัยนเรศวร

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
เลขรับ 3774
วันที่ 26 เม.ย. 2567
เวลา 12.16

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว และคณะทำงานขับเคลื่อนการจัดทำกฎหมาย
 เพื่อการรับรองเพศ ขอความร่วมมือท่านเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
 ต่อร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ. .... ไปยังเจ้าหน้าที่และนักศึกษาของท่านเพื่อร่วมแสดงความคิดเห็น
 ทั้งนี้ การให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในครั้งนี้อาจเก็บผ่านระบบกลางทางกฎหมาย <http://www.law.go.th>
 หรือเว็บไซต์กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว <http://www.dwf.go.th> หรือเว็บไซต์กระทรวง
 การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ <http://www.m-society.go.th> ซึ่งจะดำเนินการระหว่างวันที่
 ๑๘ เมษายน - ๖ พฤษภาคม ๒๕๖๗ รายละเอียดตาม QR Code ที่แนบมาพร้อมนี้

กองส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ
 โทร. ๐ ๒๖๕๕ ๖๗๕๗

แบบแสดงความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ. ....
 ผ่านระบบกลางทางกฎหมาย

๒) เรียน อธิการบดี

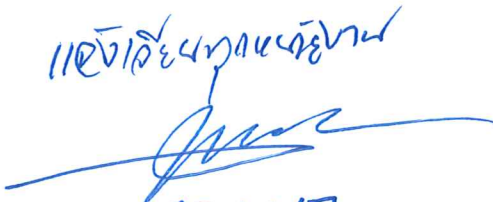
ด้วยกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ขอความร่วมมือเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และร่วมทำแบบแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ. ... ผ่านระบบกลางทางกฎหมาย <https://www.dwf.go.th> หรือเว็บไซต์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ <https://www.m-society.go.th> โดยสามารถแสดงความคิดเห็นฯ ได้ตั้งแต่บัดนี้จนถึงวันที่ 6 พฤษภาคม 2567 (รายละเอียดตามร่างพระราชบัญญัติฯ แนบท้าย)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นางสาวอุษลีย์ ไทลสกุล)
25 เมษายน 2567

(นายมงคล กลั่นทรัพย์)
รักษาการในตำแหน่งหัวหน้างานสารบรรณ
25 เมษายน 2567

(นางศิริมาศ เสนารักษ์)
ผู้อำนวยการกองกลาง
25 เมษายน 2567

๒๕เม.ย.๖๗

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรรณู สารินทร์)
รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี
ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดีมหาวิทยาลัยนครสวรรค์

บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบ

ร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ

พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการรับรองเพศ

เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันการรับรองสถานภาพทางกฎหมายของบุคคลในประเทศไทย ตั้งอยู่บนพื้นฐานของระบบสองเพศที่จำแนกออกเป็นเพียงเพศชายและเพศหญิง จึงทำให้บุคคลที่มีอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ การแสดงออกทางเพศสภาพ และคุณลักษณะทางเพศ ที่ไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐานของสังคมไม่อาจได้รับการรับรองเพศสภาพตามเจตจำนงของตนเองได้ ก่อปรกกับการขาดบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องดังกล่าวทำให้กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ อาทิ บุคคลข้ามเพศ บุคคลอินเตอร์เซ็กส์ รวมถึงบุคคลที่นิยามตนไม่อยู่ในระบบสองเพศ ยังคงถูกเลือกปฏิบัติจากรัฐและสังคมอยู่อย่างต่อเนื่อง จึงสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการรับรองเพศ เพื่อรับรองสิทธิในการกำหนดเจตจำนงทางเพศสภาพของบุคคล รวมถึงกำหนดหลักเกณฑ์และผลทางกฎหมายของการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพตามลักษณะเฉพาะของบุคคล ตลอดจนมาตรการและกลไกป้องกันการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งเพศสภาพ และบทลงโทษหากมีการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้ ทั้งนี้ เพื่อให้การรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของบุคคลเป็นไปโดยสอดคล้องกับเจตจำนงของบุคคลนั้น อันเป็นการยกระดับความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในระดับสากลได้อย่างแท้จริง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
การรับรองเพศ
พ.ศ. ....

.....
.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการรับรองเพศ

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล
ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา .. มาตรา .. มาตรา .. และมาตรา .. ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้
เพื่อ..... ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้ สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติ
ไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“เพศสภาพ” หมายความว่า เพศทางสังคมที่กำหนดโดยเจตจำนงของบุคคลซึ่งอาจไม่สอดคล้อง
กับคุณลักษณะทางเพศก็ได้

“อัตลักษณ์ทางเพศสภาพ” หมายความว่า การกำหนดเพศสภาพตามความรู้สึกภายในของบุคคล
ในการเป็นหญิงหรือเป็นชาย หรือเพศสภาพอื่น โดยอาจไม่สอดคล้องกับคุณลักษณะทางเพศก็ได้

“คุณลักษณะทางเพศ” หมายความว่า ลักษณะทางกายภาพและทางชีวภาพที่เกี่ยวข้องกับเพศ สรีระ เช่น อวัยวะเพศ กายวิภาคศาสตร์ทางเพศ และระบบสืบพันธุ์ โครโมโซม ฮอโมน หรือลักษณะร่องในทางกายภาพที่ปรากฏขึ้นในช่วงวัยเจริญพันธุ์

“บุคคลอินเตอร์เซ็กส์” หมายความว่า ผู้ที่มีคุณลักษณะทางเพศที่ไม่สามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่าเป็นหญิงหรือเป็นชาย ซึ่งอาจมีลักษณะที่เข้าข่ายทั้งหญิงและชาย หรือไม่เข้าข่ายทั้งหญิงหรือชาย โดยปรากฏทางกายภาพ เช่น อวัยวะเพศ ไปจนถึงลักษณะทางชีวภาพซึ่งสามารถตรวจพบได้ด้วยกระบวนการทางการแพทย์ เช่น โครโมโซมหรือฮอโมน ทั้งนี้ อาจปรากฏตั้งแต่แรกเกิดหรือในภายหลังก็ได้

“บุคคลที่ไม่นิยามตนในระบบทวิเพศ” หมายความว่า บุคคลที่กำหนดอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของตนเองซึ่งมิใช่เพศชายและเพศหญิง

“นายทะเบียน” หมายความว่า นายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกประกาศ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของตน ประการนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

สิทธิในการกำหนดเจตจำนงทางเพศสภาพ

มาตรา ๕ บุคคลมีสิทธิในการกำหนดเจตจำนงทางเพศสภาพ ดังต่อไปนี้

- (๑) สิทธิที่จะได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ
- (๒) สิทธิในการพัฒนาตนเองอย่างอิสระ เพื่อให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของตน
- (๓) สิทธิในการได้รับการปฏิบัติอย่างสอดคล้องกับเพศสภาพของตนเอง
- (๔) สิทธิในชีวิตและร่างกายของตนรวมถึงอิสระในการกำหนดคุณลักษณะทางเพศ

มาตรา ๖ บุคคลจะต้องไม่ถูกบังคับให้เข้าสู่กระบวนการรักษาทางการแพทย์ไม่ว่าจะเป็นวิธีการผ่าตัดเปลี่ยนเพศทั้งหมดหรือบางส่วน รวมถึงการรักษาด้วยวิธีการใช้ฮอโมน วิธีการรักษาทางจิตวิทยา หรือทางการแพทย์อื่นใด เพื่อเป็นเงื่อนไขในการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๒
การรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ

มาตรา ๗ การรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพต้องเป็นไปตามเจตจำนงของบุคคลโดยปราศจากเงื่อนไขใด ๆ และห้ามมิให้เรียกเอกสารทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับการรับรองทางจิตเวชหรือจิตวิทยาจากผู้ยื่นคำขอ

มาตรา ๘ บุคคลที่มีอายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์มีสิทธิในการยื่นคำขอต่อนายทะเบียนเพื่อรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ ไม่ว่าจะเป็ นเพศสภาพชาย เพศสภาพหญิง หรือบุคคลที่ไม่นิยามตนในระบบทวิเพศให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางเพศสภาพตามเจตจำนงของตนได้

ในกรณีบุคคลอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ประสงค์จะยื่นคำขอตามวรรคหนึ่ง จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมด้วย ในกรณีที่ผู้แทนโดยชอบธรรมไม่ให้ความยินยอม หรือผู้แทนโดยชอบธรรมไม่อาจให้ความยินยอมได้ หรือไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรม ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีเขตอำนาจเป็นผู้ชี้ขาด โดยศาลจะต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของบุคคลนั้นเป็นสำคัญ

ในกรณีที่บุคคลซึ่งเคยยื่นคำขอและได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้วแต่กรณีมาแล้ว มีความประสงค์จะขอให้รับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของตนใหม่ ให้ยื่นคำร้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียน เพื่อขอรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพใหม่ได้

ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการยื่นคำขอ และแบบคำขอ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนด

มาตรา ๙ ให้กงสุลไทยหรือข้าราชการสถานทูตไทยหรือข้าราชการประจำส่วนราชการของกระทรวงการต่างประเทศที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศแต่งตั้งให้เป็นนายทะเบียน มีหน้าที่รับผิดชอบการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของบุคคลที่มีขึ้นนอกราชอาณาจักรสำหรับผู้มีสัญชาติไทย

มาตรา ๑๐ เมื่อนายทะเบียนได้รับคำขอแล้ว ต้องดำเนินการและออกไปรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับคำขอ

ทั้งนี้ ใบรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนด

เมื่อนายทะเบียนออกไปรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพตามวรรคหนึ่งแล้วให้ดำเนินการแก้ไขข้อมูลของผู้ที่ได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพในทะเบียนประวัติราษฎรภายในเวลาสิบห้าวัน

มาตรา ๑๑ การรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพที่เกิดขึ้นโดยถูกต้องตามกฎหมายของต่างประเทศ มีผลใช้บังคับได้ในประเทศไทย

หมวด ๓

การรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของบุคคลอินเตอร์เซ็กส์

มาตรา ๑๒ บุคคลอินเตอร์เซ็กส์มีสิทธิได้รับการระบุคุณลักษณะทางเพศในสูติบัตรว่าเป็นอินเตอร์เซ็กส์ และให้ถือว่าบุคคลอินเตอร์เซ็กส์มีเพศสภาพเป็นบุคคลที่ไม่นิยามตนในระบบทวิเพศจนกว่าบุคคลดังกล่าวจะแสดงเจตนาใช้สิทธิที่จะได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพตามกฎหมายนี้

มาตรา ๑๓ บุคคลอินเตอร์เซ็กส์มีสิทธิที่จะได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในหมวด ๒ ของพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๔ ห้ามมิให้ผ่าตัดเพื่อกำหนดคุณลักษณะทางเพศและหรือใช้กระบวนการผ่าตัดในการแทรกแซงคุณลักษณะทางเพศของบุคคลอินเตอร์เซ็กส์จนกว่าบุคคลนั้นจะสามารถให้ความยินยอมได้ด้วยตนเองภายใต้การรับทราบข้อมูลและความเสี่ยงโดยรอบด้านอย่างเพียงพอ เว้นแต่กรณีที่น่าจะเป็นอันตรายต่อชีวิตหรือเป็นอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพของบุคคลนั้น

ในกรณีบุคคลอินเตอร์เซ็กส์ที่มีอายุไม่เกินสิบแปดปีบริบูรณ์ มีความประสงค์จะเข้าสู่กระบวนการผ่าตัดเพื่อกำหนดคุณลักษณะทางเพศ การผ่าตัดดังกล่าวจะต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลนั้นและผู้แทนโดยชอบธรรม ในกรณีที่ผู้แทนโดยชอบธรรมไม่ให้ความยินยอม หรือผู้แทนโดยชอบธรรมไม่อาจให้ความยินยอมได้ หรือไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรม ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีเขตอำนาจเป็นผู้ชี้ขาด ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของบุคคลนั้นเป็นสำคัญ

การผ่าตัดเพื่อกำหนดคุณลักษณะทางเพศของบุคคลอินเตอร์เซ็กส์ตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของแพทยสภาเพื่อการนั้น

หมวด ๔

สิทธิในการพัฒนาตนเองอย่างอิสระเพื่อให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของตน

มาตรา ๑๕ บุคคลมีสิทธิในการพัฒนาตนเองอย่างอิสระเพื่อให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของตน โดยการเข้าถึงได้รับบริการด้านสุขภาวะทางเพศ สิทธิได้รับคำปรึกษาทางด้านจิตวิทยาและได้รับการสนับสนุนเกี่ยวกับการใช้ชีวิตทางการแพทย์เพื่อยืนยันเพศสภาพ

สิทธิในการได้รับความช่วยเหลือและบริการด้านสุขภาพทางเพศ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม กฎหมายเกี่ยวกับสวัสดิการรักษายาบาลของข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง และผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับหลักประกันสุขภาพ และสิทธิสวัสดิการ

หมวด ๕

สิทธิและหน้าที่ของบุคคลที่ได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ

มาตรา ๑๖ ภายใต้บังคับหมวด ๕ แห่งพระราชบัญญัตินี้ บุคคลมีสิทธิและหน้าที่ตามเพศสภาพที่ได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๗ การรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพตามพระราชบัญญัตินี้ ย่อมไม่กระทบกระเทือนต่อสิทธิ หน้าที่ และสถานะทางกฎหมาย ดังต่อไปนี้

(๑) สถานะและความสัมพันธ์ระหว่างบิดา มารดา และบุตร ตามกฎหมายที่มีอยู่ก่อนการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ

(๒) สถานะความเป็นคู่สมรสที่มีอยู่ก่อนการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ เว้นแต่คู่สมรสจะตกลงกันเป็นอย่างอื่น

(๓) สิทธิและหน้าที่ในฐานะผู้รับพินัยกรรม

มาตรา ๑๘ บุคคลที่ได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพมีสิทธิขอแก้ไขเพิ่มเติมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเพศสภาพในเอกสารเพื่อยืนยันเพศสภาพของตน

บุคคลมีสิทธิขอเอกสารที่ระบุอัตลักษณ์ทางเพศสภาพให้สอดคล้องกับคุณลักษณะทางเพศก็ได้ ในกรณีที่ต้องใช้เครื่องหมายระบุเพศสภาพในเอกสาร ให้ระบุดังต่อไปนี้

(๑) เอกสารภาษาไทย ให้ใช้ “หญิง” “ชาย” หรือ “ไม่ระบุ” แล้วแต่กรณี

(๒) เอกสารภาษาอังกฤษ หญิง ให้ใช้ “F” ชาย ให้ใช้ “M” หรือไม่ระบุ ให้ใช้ “X” แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๙ บุคคลมีสิทธิใช้คำนำหน้านามที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของตน ทั้งนี้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยกรณีนั้น

มาตรา ๒๐ บุคคลมีสิทธิได้รับบริการด้านการดูแลสุขภาพตามคุณลักษณะทางเพศของตนเอง

มาตรา ๒๑ บุคคลที่สามารถตั้งครรภ์และให้กำเนิดบุตรได้ หากภายหลังได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพตามพระราชบัญญัตินี้แล้วยังคงมีสิทธิเช่นเดียวกับบุคคลซึ่งสามารถตั้งครรภ์และให้กำเนิดบุตร รวมถึงการยุติการตั้งครรภ์ตามกฎหมาย

มาตรา ๒๒ บุคคลมีสิทธิลาเพื่อเข้าสู่กระบวนการใช้วิธีการแพทย์เพื่อยืนยันเพศสภาพตามความจำเป็น โดยหวังผลให้เปลี่ยนร่างกายและจิตใจเพื่อให้สอดคล้องกับเพศสภาพ

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการลาตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

หมวด ๖

มาตรการและกลไกป้องกันการเลือกปฏิบัติ

มาตรา ๒๓ ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐและเอกชนกำหนดหลักเกณฑ์ กฎระเบียบ หรือวิธีปฏิบัติใดที่มีผลต่อการจำกัดหรือควบคุมการใช้สิทธิตามอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของบุคคล ตลอดจนการตีความและการบังคับใช้หลักเกณฑ์ใดจะต้องเป็นไปโดยเคารพต่อการแสดงออกทางเพศสภาพ อัตลักษณ์ทางเพศสภาพ และคุณลักษณะทางเพศของบุคคล

ในกรณีเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพและความปลอดภัย หรือเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเหมาะสมกับความแตกต่างด้านคุณลักษณะทางเพศ หรือมีเหตุผลอันชอบธรรมอื่น หน่วยงานของรัฐและเอกชนอาจกำหนดหลักเกณฑ์ กฎระเบียบ วิธีปฏิบัติใด ๆ ที่มีผลให้เกิดการปฏิบัติที่แตกต่างเพราะเหตุแห่งเพศสภาพที่ได้รับรองตามกฎหมายนี้ และไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

หมวด ๗

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๒๔ ผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๒๕ ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ดำเนินการทบทวนกฎหมายในความรับผิดชอบที่กำหนดสิทธิ หน้าที่ และสถานะทางกฎหมาย หรือเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับเพศ เพื่อดำเนินการรับสิทธิ หน้าที่ สถานะทางกฎหมายหรือเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพตามพระราชบัญญัตินี้ โดยพิจารณาให้เหมาะสม

ให้หน่วยงานของรัฐที่ดำเนินการทบทวนตามวรรคหนึ่ง เสนอผลการทบทวนพร้อมทั้งร่างกฎหมาย
ในกรณีที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย ต่อคณะรัฐมนตรีภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้
บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการได้ให้รายงานเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

ข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็น
ร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ. ...

๑. สภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหา

เนื่องจากบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศถูกเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศทั้งในหลาย ๆ ด้าน โดยจากรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี ๒๕๖๓ พบว่ามีการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งในรายงานดังกล่าวมีข้อเสนอแนะประเด็นเรื่องความเสมอภาคระหว่างเพศ คือ ให้องค์กรของรัฐที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับความเท่าเทียมระหว่างเพศโดยขจัดอคติเกี่ยวกับบทบาทหญิงชายในสังคมและอคติต่อบุคคลหลากหลายทางเพศ เพื่อลดการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ นอกจากนี้จากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๒๐/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๔ วินิจฉัยว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๔๘ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง วรรคสองและวรรคสาม โดยมีข้อเสนอแนะว่า รัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องสมควรพิจารณาดำเนินการตรากฎหมายเพื่อรับรองสิทธิและหน้าที่ของบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศอย่างเหมาะสมต่อไป

๒. หลักการและเหตุผล

โดยที่ปัจจุบันการรับรองสถานภาพทางกฎหมายของบุคคลในประเทศไทย ตั้งอยู่บนพื้นฐานของระบบสองเพศที่จำแนกออกเป็นเพียงเพศชายและเพศหญิง จึงทำให้บุคคลที่มีอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ การแสดงออกทางเพศสภาพ และคุณลักษณะทางเพศ ที่ไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐานของสังคมไม่อาจได้รับการรับรองเพศสภาพตามเจตจำนงของตนเองได้ ก่อปรกกับการขาดบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องดังกล่าวทำให้กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ อาทิ บุคคลข้ามเพศ บุคคลอินเตอร์เซ็กซ์ รวมถึงบุคคลที่นิยามตนไม่อยู่ในระบบสองเพศ ยังคงถูกเลือกปฏิบัติจากรัฐและสังคมอย่างต่อเนื่อง จึงสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการรับรองเพศเพื่อรับรองสิทธิในการกำหนดเจตจำนงทางเพศสภาพของบุคคล รวมถึงกำหนดหลักเกณฑ์และผลทางกฎหมายของการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพตามลักษณะเฉพาะของบุคคล ตลอดจนมาตรการและกลไกป้องกันการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งเพศสภาพ และบทลงโทษหากมีการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้ ทั้งนี้ เพื่อให้การรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของบุคคลเป็นไปโดยสอดคล้องกับเจตจำนงของบุคคลนั้น อันเป็นการยกระดับความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในระดับสากลได้อย่างแท้จริง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๓. ประเด็นสำคัญของร่างกฎหมายที่นำมารับฟังความคิดเห็น

๓.๑ โครงสร้างร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ. .... ประกอบด้วย ๒๕ มาตรา ๗ หมวด

๑ บทเฉพาะกาล ดังต่อไปนี้

หมวด ๑ สิทธิในการกำหนดเจตจำนงทางเพศสภาพ

หมวด ๒ การรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ

หมวด ๓ การรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของบุคคลอินเตอร์เซ็กซ์

หมวด ๔ สิทธิในการพัฒนาดนเองอย่างอิสระเพื่อให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของตน

หมวด ๕ สิทธิและหน้าที่ของบุคคลที่ได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ

หมวด ๖ มาตรการและกลไกป้องกันการเลือกปฏิบัติ

หมวด ๗ บทกำหนดโทษ

บทเฉพาะกาล

๓.๒ สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ. ....

คำนิยาม มาตรา ๓

“เพศสภาพ” หมายความว่า เพศทางสังคมที่กำหนดโดยเจตจำนงของบุคคลซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับคุณลักษณะทางเพศก็ได้

“อัตลักษณ์ทางเพศสภาพ” หมายความว่า การกำหนดเพศสภาพตามความรู้สึกภายในของบุคคลในการเป็นหญิงหรือเป็นชาย หรือเพศสภาพอื่น โดยอาจไม่สอดคล้องกับคุณลักษณะทางเพศก็ได้

“คุณลักษณะทางเพศ” หมายความว่า ลักษณะทางกายภาพและทางชีวภาพที่เกี่ยวข้องกับเพศสรีระ เช่น อวัยวะเพศ กายวิภาคศาสตร์ทางเพศ และระบบสืบพันธุ์ โครโมโซม ฮอร์โมน หรือลักษณะร่องในทางกายภาพที่ปรากฏขึ้นในช่วงวัยเจริญพันธุ์

“บุคคลอินเตอร์เซกซ์” หมายความว่า ผู้ที่มีคุณลักษณะทางเพศที่ไม่สามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่าเป็นหญิงหรือเป็นชาย ซึ่งอาจมีลักษณะที่เข้าข่ายทั้งหญิงและชาย หรือไม่เข้าข่ายทั้งหญิงหรือชาย โดยปรากฏทางกายภาพ เช่น อวัยวะเพศ ไปจนถึงลักษณะทางชีวภาพซึ่งสามารถตรวจพบได้ด้วยกระบวนการทางการแพทย์ เช่น โครโมโซมหรือฮอร์โมน ทั้งนี้ อาจปรากฏตั้งแต่แรกเกิดหรือในภายหลังก็ได้

“บุคคลที่ไม่นิยามตนในระบบทวิเพศ” หมายความว่า บุคคลที่กำหนดอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของตนเองซึ่งมิใช่เพศชายและเพศหญิง

“นายทะเบียน” หมายความว่า นายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

หมวด ๑ สิทธิในการกำหนดเจตจำนงทางเพศสภาพ (มาตรา ๕ - ๖)

บุคคลมีสิทธิในการกำหนดเจตจำนงทางเพศสภาพ (๑) สิทธิที่จะได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ (๒) สิทธิในการพัฒนาตนเองอย่างอิสระเพื่อให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของตน (๓) สิทธิในการได้รับการปฏิบัติอย่างสอดคล้องกับเพศสภาพของตนเอง และ (๔) สิทธิในชีวิตและร่างกายของตนรวมถึงอิสระในการกำหนดคุณลักษณะทางเพศ นอกจากนี้ ต้องไม่ถูกบังคับให้เข้าสู่กระบวนการรักษาทางการแพทย์ไม่ว่าจะด้วยวิธีการผ่าตัดเปลี่ยนเพศทั้งหมดหรือบางส่วน การรักษาด้วยวิธีการใช้ฮอร์โมน วิธีการรักษาทางจิตเวช หรือทางการแพทย์อื่นใด

หมวด ๒ การรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ (มาตรา ๗ - ๑๑)

การรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพตามกฎหมายนี้ต้องเป็นไปตามเจตจำนงของบุคคลโดยปราศจากการกำหนดเงื่อนไขใด ๆ โดยบุคคลที่มีอายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์มีสิทธิในการยื่นคำขอเพื่อรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ ในกรณีที่มิใช่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมด้วย และในกรณีที่บุคคลซึ่งเคยยื่นคำขอและได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพมาแล้ว มีความประสงค์จะขอให้รับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของตนใหม่ ให้ยื่นคำร้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียน เพื่อขอรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพใหม่ได้ นอกจากนี้ยังได้รับการรับรองการระบุอัตลักษณ์ทางเพศสภาพที่อยู่นอกเหนือระบบสองเพศ โดยบุคคลสามารถกำหนดเพศสภาพเป็น “บุคคลที่ไม่นิยามตนในระบบทวิเพศ”

หมวด ๓ การรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของบุคคลอินเตอร์เซ็กส์ (มาตรา ๑๒ - ๑๔)

บุคคลอินเตอร์เซ็กส์ถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพและการเลือกปฏิบัติ จึงมีความจำเป็นต้องมีบทบัญญัติเฉพาะในการคุ้มครองบุคคลอินเตอร์เซ็กส์ ไม่ว่าจะเป็นการรับรองการกำหนดคุณลักษณะทางเพศเป็น “อินเตอร์เซ็กส์” การคุ้มครองจากการถูกบังคับให้ผ่าตัดเพื่อกำหนดเพศและกำหนดโทษอาญาในกรณีฝ่าฝืน รวมถึงการรับรองสิทธิในการได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ

หมวด ๔ สิทธิในการพัฒนาตนเองอย่างอิสระเพื่อให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของตนเอง (มาตรา ๑๕)

เพื่อให้บุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศสามารถพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของตนเอง บุคคลดังกล่าวจึงควรมีสิทธิในการเข้าถึงและได้รับบริการด้านสุขภาวะทางเพศ สิทธิได้รับคำปรึกษาทางด้านจิตวิทยาและได้รับการสนับสนุนเกี่ยวกับการใช้วิธีการทางการแพทย์เพื่อยืนยันเพศสภาพ โดยสิทธิการได้รับความช่วยเหลือและบริการด้านสุขภาวะทางเพศเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม กฎหมายเกี่ยวกับสวัสดิการรักษายาบาลของข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง และผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ และกฎหมายอื่นว่าด้วยหลักประกันสุขภาพและสิทธิสวัสดิการ

หมวด ๕ สิทธิและหน้าที่ของบุคคลที่ได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ (มาตรา ๑๖ - ๒๒)

กฎหมายนี้ได้กำหนดสิทธิและหน้าที่ของบุคคลที่ได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ โดยกำหนดหลักการทั่วไปให้สิทธิและหน้าที่ของบุคคลที่ได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพเป็นไปตามเพศสภาพที่ได้รับการรับรอง ซึ่งทำให้สิทธิและหน้าที่ทั้งหมดของบุคคลดังกล่าวในระบบกฎหมายต้องยึดถือเพศสภาพที่ได้รับการรับรอง อย่างไรก็ตาม จำเป็นต้องกำหนดข้อยกเว้นในบางกรณีที่มีความสัมพันธ์ทางกฎหมายก่อนมีการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพเพื่อให้เกิดความชัดเจน ไม่ว่าจะเป็สถานะและความสัมพันธ์ระหว่างบิดา มารดาและบุตร ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส และสิทธิและหน้าที่ในฐานะผู้รับพินัยกรรม นอกจากนี้ยังได้มีการรับรองสิทธิของบุคคลที่ได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นสิทธิในการแก้ไขข้อมูล สิทธิในการขอเอกสารที่ระบุอัตลักษณ์ทางเพศสภาพที่สอดคล้องกับคุณลักษณะทางเพศและกรณีต้องใช้เครื่องหมายระบุเพศ สิทธิใช้คำนำหน้านามที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ สิทธิในการได้รับการรักษาสุขภาพตามคุณลักษณะทางเพศ สิทธิในการลาเพื่อเข้าสู่กระบวนการใช้วิธีการแพทย์เพื่อยืนยันเพศสภาพ

หมวด ๖ มาตรการและกลไกป้องกันการเลือกปฏิบัติ (มาตรา ๒๓)

เนื่องจากบุคคลที่มีอัตลักษณ์ทางเพศสภาพแตกต่างจากบรรทัดฐานของสังคมยังคงถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพ และถูกเลือกปฏิบัติ จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดมาตรการและกลไกป้องกันการเลือกปฏิบัติไว้ด้วย อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีอาจมีความจำเป็นต้องปฏิบัติที่แตกต่างเพราะเหตุแห่งเพศสภาพ เพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลที่ได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพและความปลอดภัย หรือเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเหมาะสมกับความแตกต่างด้านคุณลักษณะทางเพศ หรือมีเหตุผลอันชอบธรรมอื่น จึงต้องกำหนดข้อยกเว้นการเลือกปฏิบัติเอาไว้ด้วย

หมวด ๗ บทกำหนดโทษ (มาตรา ๒๔)

ในกรณีฝ่าฝืนทำการผ่าตัดเพื่อกำหนดคุณลักษณะทางเพศและหรือใช้กระบวนการผ่าตัดในการแทรกแซงคุณลักษณะทางเพศของบุคคลอินเตอร์เซ็กส์ โดยไม่ได้รับความยินยอมจากบุคคลนั้น

และผู้แทนโดยชอบธรรม โดยมีการกำหนดโทษทางอาญาในลักษณะความผิดที่มีองค์ประกอบใกล้เคียงกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส

บทเฉพาะกาล

กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ดำเนินการทบทวนกฎหมายในความรับผิดชอบที่กำหนดสิทธิ หน้าที่ และสถานะทางกฎหมาย หรือเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับเพศเพื่อรองรับสิทธิ หน้าที่ สถานะทางกฎหมายหรือเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพตามพระราชบัญญัตินี้ และเสนอผลการทบทวนพร้อมทั้งร่างกฎหมายในกรณีที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรีภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการได้ให้รายงานเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

๔. ผู้เกี่ยวข้อง

- ประชาชนทั่วไป
- เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง
- ผู้เชี่ยวชาญ/นักกฎหมาย/นักวิชาการ
- หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

๕. วิเคราะห์ผลกระทบและความคุ้มค่า

๕.๑ บุคคลผู้ได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย

- ประชาชนทั่วไป
- เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง
- ผู้เชี่ยวชาญ/นักกฎหมาย/นักวิชาการ
- หน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

๕.๒ ผลกระทบที่เกิดขึ้น

(๑) ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

บุคคลผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศตกอยู่ในสถานะเป็นกลุ่มเปราะบางที่เสี่ยงต่อความยากจนจากรายงาน Sexuality and Poverty Synthesis Report โดยสถาบัน Institute of Development Studies ซึ่งศึกษาข้อมูลทั้งในสหรัฐอเมริกา แคนาดา และสหภาพยุโรป พบว่าบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศเป็นกลุ่มคนที่ต้องเผชิญกับความยากจน ความไม่มั่นคงทางอาหาร และการตกงานสูง สิ่งเหล่านี้เป็นผลมาจากการถูกเลือกปฏิบัติทางสังคมกลายเป็นปัจจัยกระตุ้นผลักดันให้คนกลุ่มนี้มีโอกาสที่ต้องเผชิญความยากจนสูงกว่าเมื่อเทียบกับประชากรทั่วไป ทั้งนี้ แม้ข้อมูลดังกล่าวจะไม่ใช่สถานการณ์ของประเทศไทย แต่ก็ยังสามารถใช้ออนุมานสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจที่กลุ่มคนหลากหลายทางเพศในประเทศไทยต้องประสบอยู่ได้พอสมควร นอกจากนี้ จากการสำรวจโดยธนาคารโลกในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ พบว่ากลุ่มคนหลากหลายทางเพศในประเทศไทยยังต้องเผชิญกับการถูกเลือกปฏิบัติในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มบุคคลข้ามเพศที่มักจะถูกปฏิเสธสิทธิในการเข้าถึงโอกาสในการทำงาน และถูกเลือกปฏิบัติในตลาดแรงงาน ไม่ว่าจะเป็นการคุกคามทางเพศ การไม่ได้รับการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน การห้ามแสดงออกว่าเป็นบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ การถูกกำหนดให้เข้าห้องน้ำตามเพศโดยกำเนิด รวมไปถึงอุปสรรคในการเข้าถึงบริการภาครัฐ การศึกษาอบรม และบริการสาธารณสุข ซึ่งสะท้อนถึงความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสิทธิและโอกาสที่แตกต่างจากชายหญิงทั่วไป ทั้งนี้ ปัญหาดังกล่าวมักจะเกิดขึ้นจากการที่บุคคลข้ามเพศมีค่านำหน้านาม

ไม่ตรงกับการแสดงออกทางเพศสภาพของตน ซึ่งเป็นปัญหาที่ร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ. .... มุ่งที่จะเข้าไปแก้ไข โดยเปิดโอกาสให้กลุ่มบุคคลผู้มีความหลากหลายเพศ โดยเฉพาะบุคคลข้ามเพศสามารถกำหนดเจตจำนงทางเพศสภาพของตนให้แตกต่างจากเพศโดยกำเนิด และสามารถเลือกใช้คำนำหน้านามของตนให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางเพศสภาพได้ อันจะทำให้บุคคลผู้มีความหลากหลายเพศสามารถเข้าถึงสิทธิทั้งหลายที่กล่าวถึงข้างต้นได้มากยิ่งขึ้น ร่างกฎหมายนี้จึงเข้ามาแก้ไขปัญหาการเข้าถึงสิทธิโดยเฉพาะในการเข้าถึงโอกาสในการทำงาน และส่งผลให้บุคคลผู้มีความหลากหลายเพศมีโอกาสในการมีส่วนร่วมในทางเศรษฐกิจ และลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากการมีเพศสภาพแตกต่างจากเพศโดยกำเนิดได้มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ร่างกฎหมายฉบับนี้ยังได้กำหนดให้สิทธิในการลาเพื่อเข้าสู่กระบวนการใช้วิธีการทางการแพทย์เพื่อยืนยันเพศสภาพ ทำให้บุคคลผู้มีความหลากหลายเพศโดยเฉพาะบุคคลข้ามเพศ รวมถึงบุคคลอินเตอร์เซกซ์สามารถใช้สิทธิลาเพื่อผ่าตัดเปลี่ยนเพศ หรือเข้ารับฮอร์โมนเพื่อยืนยันเพศสภาพ ซึ่งจะส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐ หรือผู้ประกอบการภาคเอกชนต้องปฏิบัติตามสิทธิในการลาดังกล่าว และทำให้ต้องปรับวิธีการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อไม่กระทบต่อการจัดทำบริการสาธารณะของรัฐ หรือการประกอบธุรกิจของเอกชน

(๒) ผลกระทบต่อสังคม

ปัญหาการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งเพศ ซึ่งบุคคลผู้มีความหลากหลายเพศเป็นกลุ่มที่ประสบกับปัญหาดังกล่าวมากที่สุดนั้น เป็นปัญหาสำคัญในการอยู่ร่วมกันสังคม กฎหมายอาจจะเป็นกลไกหนึ่งในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว แต่สิ่งที่สำคัญและยากยิ่งกว่าก็คือการสร้างความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศที่ถูกต้องให้แก่ทุกคนในสังคม ร่างกฎหมายรับรองเพศฉบับนี้ได้เน้นย้ำและยืนยันหลักการห้ามเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งเพศ โดยกำหนด “ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐและเอกชนกำหนดหลักเกณฑ์ กฎระเบียบ หรือวิธีปฏิบัติใด ๆ ที่มีผลต่อการจำกัดหรือควบคุมการใช้สิทธิในอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของบุคคล ตลอดจนการตีความและการบังคับใช้หลักเกณฑ์ใดๆ จะต้องเป็นไปโดยความเคารพต่ออัตลักษณ์ทางเพศสภาพ การแสดงออกทางเพศ และคุณลักษณะทางเพศของบุคคล” และเนื่องจากหลักการสำคัญของร่างกฎหมายฉบับนี้คือการยืนยันหลักการกำหนดเจตจำนงในอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ ทำให้การรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพตามกฎหมายฉบับนี้ไม่ได้กำหนดเงื่อนไขใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการผ่าตัดแปลงเพศ การทำหมัน การหย่า แต่อย่างไรก็ดี อาศัยเพียงการแสดงเจตจำนงของบุคคลก็เพียงพอที่จะได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ อันจะทำให้เกิดผลในทางข้อเท็จจริงได้ว่าหญิงข้ามเพศซึ่งได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพเป็นหญิง มีการแสดงออกทางเพศสภาพเป็นหญิง แต่ยังคงมีคุณลักษณะทางเพศเป็นชาย เพศสภาพที่ได้รับการรับรองโดยกฎหมายซึ่งจะปรากฏในเอกสารสำคัญทั้งหลายจึงอาจจะไม่ตรงกับคุณลักษณะทางเพศได้ กรณีดังกล่าวนี้ทำให้การสร้างความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศให้แก่สังคมมีความจำเป็นมากยิ่งขึ้น

การที่ผลในทางข้อเท็จจริงของร่างกฎหมายรับรองเพศที่เพศสภาพที่ได้รับการรับรองโดยกฎหมายซึ่งจะปรากฏในเอกสารสำคัญทั้งหลายจึงอาจจะไม่ตรงกับคุณลักษณะทางเพศได้ อาจจะส่งผลต่อการใช้ชีวิตร่วมกันของคนในสังคมในหลายด้าน เช่น การใช้ห้องน้ำสาธารณะ ซึ่งหากพิจารณาในทางกฎหมายหญิงข้ามเพศซึ่งได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพเป็นหญิงย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายในฐานะหญิงซึ่งควรที่จะมีสิทธิในการใช้ห้องน้ำหญิง แต่หากเธอยังคงมีคุณลักษณะทางเพศเป็นชายก็อาจสร้างความไม่สบายใจให้กับหญิงอื่นที่ใช้พื้นที่สาธารณะดังกล่าวร่วมกัน หรือในการแข่งขันกีฬาที่มีการแบ่งประเภทชายและหญิง หากหญิงข้ามเพศซึ่งได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพเป็นหญิง มีการแสดงออกทางเพศสภาพเป็นหญิง แต่ยังคงมีคุณลักษณะทางเพศเป็นชาย ประสงค์ที่จะเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาดังกล่าวจะสามารถเข้าร่วมในประเภทชายหรือหญิง นอกจากนี้ในส่วนของภาครัฐก็มีความกังวลกับปัญหาในการจัดการ

การอยู่ร่วมกันดังกล่าว เช่น หากมีกรณีหญิงข้ามเพศซึ่งได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพเป็นหญิง มีการแสดงออกทางเพศสภาพเป็นหญิง แต่ยังคงมีคุณลักษณะทางเพศเป็นชาย ต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษา กรมราชทัณฑ์จะจัดการกับกรณีดังกล่าวอย่างไร

กรณีดังกล่าวมาเป็นเรื่องที่น่ากังวลและเป็นอย่างยิ่งในการจัดการ เช่น ในกรณีห้องน้ำสาธารณะหากกำหนดให้หญิงข้ามเพศซึ่งได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพเป็นหญิง แต่ยังคงมีคุณลักษณะทางเพศเป็นชาย เข้าห้องน้ำชายตามคุณลักษณะตามเพศก็อาจจะขัดแย้งกับสิทธิและหน้าที่ที่กฎหมายได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศเป็นหญิงให้กับเธอ แต่หากกำหนดให้เข้าห้องน้ำหญิง ก็อาจสร้างความไม่สบายใจให้กับผู้อื่นที่ใช้ห้องน้ำร่วมกัน แม้หากจะกำหนดห้องน้ำเฉพาะสำหรับหญิงข้ามเพศก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ เพราะอาจมองได้ว่าเป็นการปฏิบัติกับเธอแตกต่างจากหญิงอื่น หรือหากกำหนดให้มีห้องน้ำสาธารณะสำหรับทุกเพศสภาพก็อาจแก้ปัญหาได้ในระดับหนึ่งแต่ก็ยังคงความไม่สบายใจสำหรับบุคคลบางกลุ่มอยู่นั่นเอง

นอกจากนี้ การที่ร่างกฎหมายรับรองเพศไม่ได้กำหนดให้บุคคลที่ประสงค์จะรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพต้องทำการหย่าหากมีคู่สมรสอยู่ และการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพไม่กระทบกระเทือนต่อสถานะและความสัมพันธ์ระหว่างบิดา มารดา และบุตร และสถานะคู่สมรสแต่อย่างใด ทำให้อาจเกิดกรณีที่ชายข้ามเพศซึ่งได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพเป็นชายยังคงมีสถานะเป็นมารดาของเด็ก และเป็นภรรยาของชาย หรือหญิงข้ามเพศซึ่งได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพเป็นหญิงยังคงมีสถานะเป็นบิดาของเด็ก และเป็นสามีของหญิง ซึ่งเป็นเรื่องที่น่ากังวลและเป็นอย่างยิ่งและขัดแย้งกับความรับรู้และเข้าใจของสังคม

จากที่กล่าวมาข้างต้น ประเด็นการอยู่ร่วมกันในสังคมบนพื้นฐานความหลากหลายทางเพศมีความสำคัญเป็นอย่างมาก และทำให้การสร้างความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศให้กับสังคมยังมีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่ง กฎหมายรับรองเพศสภาพจะประสบความสำเร็จได้ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายในการรับรองสิทธิในการกำหนดเจตจำนงในอัตลักษณ์ทางเพศสภาพจึงขึ้นอยู่กับพื้นฐานความเข้าใจความหลากหลายทางเพศของผู้คนในสังคมด้วย

(๓) ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพ

จากงานวิจัยของธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะและพัฒนาได้แสดงให้เห็นว่าบุคคลผู้มีความหลากหลายเพศถูกเลือกปฏิบัติในการเข้าถึงบริการสุขภาพ บุคคลผู้มีความหลากหลายเพศไม่ได้รับบริการสุขภาพที่ต้องการ และไม่ได้รับการรักษาที่เฉพาะทาง โดยบุคคลข้ามเพศเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบในกรณีดังกล่าวมากที่สุด โดยเฉพาะอุปสรรคในการพิสูจน์ตัวตนเนื่องจากเพศที่ระบุในเอกสารยืนยันตัวตนไม่ตรงกับ การแสดงออกทางเพศสภาพ อย่างไรก็ตาม องค์การอนามัยโลกได้จัดทำบัญชีจำแนกทางสถิติระหว่างประเทศของโรคและปัญหาสุขภาพที่เกี่ยวข้องครั้งที่ ๑๑ (ICD-๑๑) โดยถอดเรื่องความผิดปกติด้านอัตลักษณ์ทางเพศออกจากการเป็นโรคหรือความเจ็บป่วยทางจิตโดยการใช้คำว่า “ภาวะของการมีเพศสภาพไม่สอดคล้องกับเพศตามกำเนิดในวัยรุ่นและวัยเจริญพันธุ์ (Gender Incongruence of Adolescence and Adulthood (GIAA))” ภายใต้หมวดใหม่ที่ชื่อว่า “เงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพทางเพศ (Conditions Related to Sexual Health)” ใน ICD-๑๑ แทนการใช้คำว่าความผิดปกติด้านอัตลักษณ์ทางเพศ (GID) ซึ่งการระบุเช่นนี้ ส่งผลทำให้บุคคลข้ามเพศและบุคคลอินเตอร์เซ็กสามารถเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพได้โดยไม่ต้องถูกตีตราว่าเป็นผู้มีความผิดปกติด้านอัตลักษณ์ทางเพศอีกต่อไป

ด้วยเหตุนี้ ร่างกฎหมายรับรองเพศจึงได้รับการรับรองสิทธิในการพัฒนาบุคคลอย่างอิสระและสอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของตนเอง โดยการเข้าถึงและได้รับบริการด้านสุขภาพทางเพศ ทำให้บุคคลทุกคนมีสิทธิได้รับคำปรึกษาทางด้านจิตวิทยา และได้รับการสนับสนุนเกี่ยวกับการใช้วิธีทางการแพทย์เพื่อยืนยันเพศสภาพโดยนักจิตวิทยาและผู้ให้บริการด้านสุขภาพอย่างเหมาะสม รวมถึงการวินิจฉัยตามความ

จำเป็น โดยการรับรองสิทธิดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า อันจะส่งผลให้บุคคลผู้มีความหลากหลายเพศสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพได้ตามมาตรฐานและได้รับการสนับสนุนจากรัฐในฐานะหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ อย่างไรก็ตาม ในส่วนของรัฐก็ต้องมีการจัดการในงบประมาณเพื่อให้สิทธิในหลักประกันสุขภาพแห่งชาติครอบคลุมบุคคลทุกกลุ่ม

ร่างกฎหมายรับรองเพศจึงทำให้สิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติครอบคลุมเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพทางเพศสำหรับภาวะของการมีเพศสภาพไม่สอดคล้องกับเพศตามกำเนิดในวัยรุ่นและวัยเจริญพันธุ์ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับบุคคลข้ามเพศและบุคคลอินเตอร์เซ็กส์

นอกจากนี้ ร่างกฎหมายรับรองเพศนี้ยังคุ้มครองบุคคลอินเตอร์เซ็กส์โดยกำหนดห้ามมิให้ทำการผ่าตัดเพื่อกำหนดคุณลักษณะทางเพศและหรือใช้กระบวนการผ่าตัดในการแทรกแซงคุณลักษณะทางเพศของบุคคลที่เป็นอินเตอร์เซ็กส์จนกว่าเด็กนั้นจะแสดงความยินยอมได้ด้วยตนเอง ทำให้บุคคลอินเตอร์เซ็กส์สามารถกำหนดอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของตนได้อย่างสอดคล้องกับเจตจำนงและพัฒนาการทางร่างกายที่อาจจะเปลี่ยนแปลงไปจากตอนกำเนิด อย่างไรก็ตาม ร่างกฎหมายนี้ยังคงเปิดโอกาสให้สามารถผ่าตัดเพื่อกำหนดคุณลักษณะทางเพศได้ในกรณีที่มีความจำเป็นอาจเป็นอันตรายต่อชีวิตหรือเป็นอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพของบุคคลนั้นทำให้ในกรณีจำเป็นบุคคลอินเตอร์เซ็กส์ยังได้รับความคุ้มครองในแง่สุขภาพมาตรฐานดังกล่าวนี้จะส่งผลให้บุคคลอินเตอร์เซ็กส์ได้รับการคุ้มครองทางสุขภาพอย่างสอดคล้องกับเจตจำนงของตนเอง

(๔) ผลกระทบต่อระบบเอกสารที่ระบุเพศและคำนำหน้านาม

ร่างกฎหมายรับรองเพศได้กำหนดให้ บุคคลสามารถกำหนดอัตลักษณ์ทางเพศสภาพโดยการกำหนดเจตจำนงเพื่อระบุเพศสภาพ ไม่ว่าจะเป็เพศสภาพชาย เพศสภาพหญิง หรือบุคคลที่ไม่นิยามตนในระบบวิเพศ รวมถึงยังกำหนดให้บุคคลมีสิทธิใช้คำนำหน้านามที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของตน หรือจะไม่ระบุคำนำหน้านามก็ได้ ทำให้ส่งผลต่อระบบเอกสารทั้งในส่วนภาครัฐและเอกชนในการระบุเพศสภาพและคำนำหน้านามที่จะต้องปรับเปลี่ยนแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายนี้

นอกจากนี้ ร่างกฎหมายนี้ยังกำหนดให้บุคคลที่เกิดมาเป็นอินเตอร์เซ็กส์ให้ระบุในสูติบัตรว่ามีคุณลักษณะทางเพศเป็นอินเตอร์เซ็กส์ ทำให้กฎหมายนี้เปลี่ยนแปลงระบบการระบุเพศไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง โดยต้องมีการแก้ไขรายละเอียดของสูติบัตรจากเดิมที่กำหนดให้ระบุเพศเฉพาะชายหรือหญิง เปลี่ยนเป็นการระบุคุณลักษณะทางเพศเป็นชาย หญิง หรืออินเตอร์เซ็กส์ และการระบุเพศเปลี่ยนเป็นการระบุ “เพศสภาพ” ส่งผลให้การระบุ “เพศ” ซึ่งยึดถือตามเพศกำหนดในสูติบัตรไม่มีอีกต่อไป และถูกแทนที่ด้วยคุณลักษณะทางเพศและเพศสภาพ

๕.๓ ประโยชน์ที่จะได้รับ

(๑) ประโยชน์ด้านสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและสังคม

ร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ. .... สอดคล้องกับการรับรองและปกป้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ตลอดจนหลักการไม่เลือกปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ตามหลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ. .... โดยเพื่อรับรองสิทธิในการกำหนดเจตจำนงทางเพศสภาพของบุคคล รวมถึงกำหนดหลักเกณฑ์และผลทางกฎหมายของการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพตามลักษณะเฉพาะของบุคคล ตลอดจนมาตรการและกลไกป้องกันการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งเพศสภาพ และบทลงโทษหากมีการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้ ทั้งนี้ เพื่อให้การรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของบุคคลเป็นไปโดยสอดคล้องกับเจตจำนงของบุคคลนั้น อันเป็นการยกระดับความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในระดับสากลได้อย่างแท้จริง

(๒) ประโยชน์โดยรวมของประเทศชาติ

เนื่องจากสิทธิและเสรีภาพมีค่าบังคับในระดับรัฐธรรมนูญ การจัดทำร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ. .... ซึ่งรับรอง “สิทธิในการกำหนดเจตจำนงทางเพศสภาพ” (หมวด ๑ ทั้งหมด) จึงสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ

การกำหนดหลักการไม่เลือกปฏิบัติ (หมวด ๖ มาตราการและกลไกป้องกันการเลือกปฏิบัติ ซึ่งมีมาตรา ๒๓ เพียงมาตราเดียว) ตลอดจนข้อห้ามอื่นๆ (เช่น การห้ามมิให้ทำการผ่าตัดเพื่อกำหนดคุณลักษณะทางเพศและหรือใช้กระบวนการผ่าตัดในการแทรกแซงคุณลักษณะทางเพศของบุคคลอินเตอร์เซ็กส์โดยไม่ได้ได้รับความยินยอมจากบุคคลนั้น ตามมาตรา ๑๔) สอดคล้องกับหลักการไม่เลือกปฏิบัติตามมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ รวมถึงกฎหมายอื่นๆ ที่มีหลักการไม่เลือกปฏิบัติหรือมีหลักการไม่เลือกปฏิบัติเป็นพื้นฐาน

การจัดทำร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ. .... สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐ (“ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี”) โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อ ๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ข้อ ๔.๓.๔ ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศและบทบาทของสตรีในการสร้างสรรค์สังคม และสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ ทั้งนี้ โปรดดูส่วนต้นของรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายฉบับนี้

(๓) ประโยชน์ด้านการปฏิบัติตามพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศและด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ประเทศไทยเป็นภาคีของสนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชน ๗ จากทั้งหมด ๙ ฉบับ (รวมถึงสนธิสัญญาอื่น ๆ ที่มีสิทธิมนุษยชนเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหา) ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่าสนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชนทุกฉบับมีประเด็นเกี่ยวกับสิทธิในการกำหนดเจตจำนงทางเพศสภาพสอดแทรกอยู่ การจัดทำร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ. .... จึงสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศและยังนำไปสู่ผลดีในเชิงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอีกด้วย

หากร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ. .... ได้รับการตราเป็นพระราชบัญญัติแล้ว จะเป็นการที่ประเทศไทยดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (United Nations’ Sustainable Development Goals: SDGs) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป้าหมายที่ ๕ : บรรลุผลในการสร้างความเท่าเทียมทางเพศสภาพและเสริมสร้างพลังอำนาจแก่ผู้หญิงและเด็กผู้หญิง (Goal ๕ : Achieve gender equality and empower all women and girls) ทั้งนี้ หลักการเกี่ยวกับเพศได้อยู่อย่างกระจ่างกระจายในเป้าหมายลำดับอื่น ๆ ด้วย

๖. เหตุผลความจำเป็นของการให้มีระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการหรือการกำหนดโทษอาญา รวมทั้งหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ

๖.๑ หลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ

ร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ. .... มีการกำหนดเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ ๒ กรณี คือ

๖.๑.๑ ศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีเขตอำนาจใช้ดุลพินิจชี้ขาด โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของบุคคลอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี เป็นสำคัญ กรณีพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาล เมื่อบุคคลอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ประสงค์ยื่นคำขอเพื่อรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพหรือเข้าสู่กระบวนการผ่าตัดเพื่อกำหนดคุณลักษณะทางเพศของบุคคลอินเตอร์เซ็กส์ ซึ่งผู้แทนโดยชอบธรรมไม่ให้ความยินยอม หรือผู้แทนโดยชอบธรรมไม่อาจให้ความยินยอมได้ หรือไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรม (มาตรา ๘ วรรคสอง และมาตรา ๑๔ วรรคสอง)

๖.๑.๒ ศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีเขตอำนาจใช้ดุลพินิจมีคำสั่ง ในกรณีบุคคลซึ่งเคยยื่นคำขอ และได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพมาแล้ว มีความประสงค์จะขอให้รับรองใหม่ (มาตรา ๘ วรรคสาม)

ทั้งนี้ เพียงเพื่อให้การพิจารณาเป็นไปด้วยความถูกต้อง และเป็นไปตามหลักสุจริตซึ่งมุ่งกำกับการใช้สิทธิ และการปฏิบัติหน้าที่ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ เนื่องด้วยการดำเนินการของรัฐเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามภารกิจ ดังกล่าวไม่อาจอาศัยเพียงกฎหมายที่มีลักษณะตายตัวโดยลำพังได้ รวมทั้งจะต้องตอบสนองข้อเรียกร้อง ต่อประโยชน์มหาชนภายใต้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด และกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน น้อยที่สุดอีกด้วย การให้อำนาจใช้ดุลพินิจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ ของกฎหมายและสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๖.๒ การกำหนดโทษอาญา

ร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ. .... จำเป็นต้องมีการกำหนดโทษทางอาญาตามความในมาตรา ๒๔ ผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสองแสนบาท เนื่องจากการฝ่าตัดเพื่อกำหนดคุณลักษณะทางเพศ หรือใช้กระบวนการผ่าตัดในการแทรกแซงคุณลักษณะทางเพศของบุคคลอินเตอร์เซ็กส์นั้น เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นสิทธิเสรีภาพของบุคคล และการกระทำดังกล่าวควรคำนึงถึงเจตจำนงของบุคคลนั้น เป็นสำคัญ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการป้องกันการกระทำความผิดหรือมิให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น โดยมีการกำหนดโทษทางอาญาให้สอดคล้องในลักษณะความผิดที่มีองค์ประกอบใกล้เคียงกับความผิดฐาน ทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัสตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๗

ประกาศกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

เรื่อง การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ. ....

ด้วยพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕ วรรคสาม กำหนดให้ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ หน่วยงานของรัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นแก่ประชาชนและนำผลนั้นมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน และมาตรา ๑๓ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบกลางและจะใช้วิธีการอย่างหนึ่งหรือหลายวิธีด้วยก็ได้

ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมายดังกล่าว กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว จึงประกาศการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ. .... ได้แก่ ๑. ประชาชนทั่วไป ๒. เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ๓. ผู้เชี่ยวชาญ นักกฎหมาย นักวิชาการ และ ๔. หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม สามารถแสดงความคิดเห็นผ่านระบบกลางทางกฎหมาย <https://www.law.go.th> หรือผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ <https://www.m-society.go.th> หรือผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว <https://www.dwf.go.th> ระหว่างวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๗ ถึงวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๖๗ เพื่อกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวจะได้รวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ประกอบการวิเคราะห์ผลกระทบและการจัดทำร่างกฎหมายต่อไป ทั้งนี้ ได้จัดทำคิวอาร์โค้ด (QR Code) สำหรับแสดงความคิดเห็นและข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็นและร่างกฎหมายดังกล่าว แนบท้ายประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๗

(นายธนสุนทร สว่างสาส์)

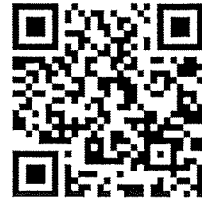
อธิบดีกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

เอกสารแนบท้ายประกาศกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
เรื่อง การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ. ....
ลงวันที่ ๑๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๗

คิวอาร์โค้ดสำหรับการแสดงความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ. ....

แบบสอบถามความคิดเห็นผ่านระบบกลางทางกฎหมาย

บันทึกหลักการและเหตุผล ร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ. ....
และข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็น